

Editorial

Horitzons de ruptura...

El *debat* (parlamentari espanyol, per descomptat) sobre els estatuts del País Valencià i Catalunya està dat i beneït. En el primer cas, no ha passat de ser un simple tràmit que ha ratificat la pràctica totalitat de l'innocu (per a l'Estat espanyol) text sorgit de les Corts del País Valencià. Com que el text era una actualització del *Per ofrenar noves glòries a Espanya* (per constatar-ho només cal llegir-ne l'article 1), l'Estat no hagut d'escarrassar-s'hi gaire.

Com ja vam dir l'agost passat, amb el text aprovat i la seva pràctica diària, el PP i el PSOE demostren que consideren el fet estatutari com un mer exercici de descentralització i adequació administrativa de l'Estat i que, alhora, aposten per un model econòmic depredador i despersonalitzador, el paradigma del qual és el capitalisme neoliberal. El PPSOE són en aquest moments expressió de la consciència de classe de la burgesia neoliberal que opera al País Valencià.

Pel que fa a l'estatut aprovat pel Parlament d'amunt el passat 30 de setembre, la resposta de l'Estat ha sigut força diferent, ja que tot i que aquest text no complia els mínims fonamentals (autodeterminació, sobirania econòmica i instruments de construcció nacional) que el fessin acceptable, també és veritat que en alguns apartats específics (reconeixement nacional de Catalunya i finançament econòmic) plantejava avenços parcials (encara que, volem insistir-hi, molt insuficients).

Doncs bé, com calia esperar, la reacció de l'Estat espanyol ha estat contundent, i tots els seus aparells han funcionat d'una

manera coordinada i eficient per tal d'impedir aquests minsos avenços.

Si més no, tota aquesta comèdia ha estat definitivament clarificadora en la mesura que ha servit per demostrar a qui en podia dubtar la impossibilitat de regenerar Espanya, perquè no és pas qüestió de voluntats sinó d'interessos, i Espanya és en si mateixa el resultat d'un projecte d'exploració i espoliació.

També ha quedat clar que la pretesa Espanya federal com a estació intermitja en el camí cap a la independència només existeix en la imaginació (febrosa) dels i les qui, en lloc de fer política independentista, han volgut fer d'aprenents de bruixot intentant (inútilment) federalitzar un Estat irreformable.

Aquesta vegada, però, les classes dominants catalanes i espanyoles no ho tindran gens fàcil per fer combregar les classes populars amb rodes de molí, tal com ho han palesat les mobilitzacions dels dies 11 i 18 de febrer.

Cal valorar molt positivament la manifestació del dia 11, organitzada per la Campanya Unitària per l'Autodeterminació (CUA), tant per la participació nombrosa que va aconseguir, com també per les organitzacions i persones que va aplegar. Té, a més, el mèrit afegit de mostrar les potencialitats que tindria la unitat de l'Esquerra Independentista.

Pel que fa a la del dia 18, organitzada per la Plataforma del Dret a Decidir, cal dir que ha tingut un ressò general molt ampli i ha mobilitzat sectors populars importants no enquadrats en l'Esquerra Independentista. Seria un error analitzar-la com una

simple reacció conjuntural, perquè si bé és veritat que el que ha mogut en part a sortir al carrer ha estat la combinació de les agressions de l'espanyolisme i les maniobres i renúncies dels polítics parlamentaris (des del PSOE a CIU i IC-EUiA, etc.), cal ser conscients que representa un avanç molt més profund: és una prova esclatant de la majoria d'edat política a què ha arribat la consciència col·lectiva de les classes populars catalanes.

Vista amb perspectiva, és el resultat d'un procés que ja havia començat en nombroses mobilitzacions populars que han anat desbordant les limitacions dels partits parlamentaris al llarg de molts mesos (contra la guerra, contra el tractat europeu –anomenat constitució–, contra diferents agressions ecològiques, contra la repressió, en defensa de la llengua, etc.).

D'altra banda, tot just començada la primavera, la conjuntura internacional més immediata s'ha vist profundament alterada per l'anunci d'alto el foc de l'organització Euskadi ta Askatasuna, un fet que situarà en el primer pla del debat polític el reconeixement i l'exercici del Dret a l'Autodeterminació.

Així doncs, tant la conjuntura nacional com la internacional més immediata ens són clarament favorables i, encara que poden semblar llunyans, es poden albirar horitzons de ruptura. Ara bé, si realment volem que aquesta ruptura es produeixi cal preparar-la i, alhora, estar-hi preparats. Ara per ara, la divisió de l'Esquerra Independentista i els maximalismes impedeixen tant una cosa com l'altra. És, doncs, l'hora de posar-hi fil a l'agulla.

Aportació al debat tàctic de l'Esquerra Independentista

Ideologia i praxi social en la lluita independentista, avui

Les ideologies al si de les classes populars

La lluita independentista actual s'ha anat desenvolupant, des dels darrers decennis del segle XX, fonamentant-se en una dinàmica de classes que situa, com a base social del moviment, les classes populars catalanes (o el poble treballador català, segons la perspectiva d'anàlisi), bloc social interessat, per raons objectives, en la conquesta de la independència política. Aquesta anàlisi, assumida en general per l'Esquerra Independentista, comporta situar el gros de la burgesia catalana com a classe aliada de les classes dominants alienes i oposada, per tant, a la independència política.

Això continua essent cert, malgrat excepcions individuals, sempre possibles en experiències socials d'aquesta mena.

Però el que és cert a nivell de dinàmica social bàsica no té un reflex automàtic en l'estat actual de la consciència i de la ideologia, pel fet que la ideologia inicialment dominant (espanyolisme, conservadorisme social, etc.) ha comptat i compta encara amb una penetració social important al si de les classes populars catalanes. Dit d'una altra manera, l'arrelament social de l'independentisme en la seva dinàmica present (és a dir, la que ha estat promoguda per Esquerra Independentista al llarg d'un quart de segle) ha anat creixent al si del Poble Treballador Català, però encara hi ha amplis sectors populars sotmesos a la influència d'altres ideologies.

No és difícil d'observar que hi ha sectors variables de les classes populars catalanes encara adscrits a tot un ventall d'ideologies que van (dins els territoris sota domini de l'Estat espanyol) des de l'espanyolisme més agressiu fins a formes de sobiranisme pròximes a l'Esquerra Independentista. Decriurem breument aquests sectors (que marcarem, a més, per raons de claredat expositiva, amb una numeració específica).

Entenem per *espanyolisme* (1) tant les formes més agressives i excloents (1.1) del PP i de sectors del PSOE, com les formes més disfressades que podríem denominar com d'*espanyolisme assimilacionista* (1.2) pròpies del PSOE i sectors de IC i EU.

Una altre sector ideològic encara més important que el precedent al si de les classes populars catalanes és el *regionalisme* (2), el qual, parteix d'un cert reconeixement de l'existència d'una identitat nacional catalana (i/o valenciana, etc.), però considera aquesta identitat regional compatible amb l'existència d'Espanya com a referent englobador d'ordre superior. Tant si són del PSC-PSOE o d'IC / EU, o de nombrosos sectors de CiU, que *es reconeixen com a regionalistes* (2.1), com si s'anomenen i *es reconeixen ells mateixos com a nacionalistes* (2.2) (sectors de CiU o Bloc), tots se situen des del punt de vista polític dins la definició inicial del que hem anomenat regionalisme.

El tercer gran sector al si de les classes populars catalanes, a més de l'independentisme pròpiament dit, és format pel que podríem anomenar *sobiranisme* (3), que inclouria aquelles organitzacions i persones que creient en l'existència d'una nació catalana, actuen en defensa de diferents formes de sobirania sense adscriure's, però, a una estratègia independentista.

Entre els sobiranistes podem trobar des dels que podríem anomenar *autodeterministes d'esquerra* (3.1) (sectors que per coherència democràtica i proximitat a les lluites populars, comencen a defensar, sobretot des de fa pocs anys, en els seus programes i en les seves actuacions, el dret d'autodeterminació), fins a aquells altres sectors que podríem anomenar *pseudo-sobiranistes regeneracionistes* (3.2), sectors que autoanomenant-se sobiranistes o fins i tot

independentistes, com és el cas de la majoria de dirigents d'ERC, desenvolupen la seva pràctica política dins la línia de regeneració de l'Estat espanyol (proposant-se, per exemple, de fer-lo més democràtic, més tolerant, etc. com a via per a la integració còmoda de la nació catalana dins Espanya). Dins aquest sector genèric que hem classificat com a sobiranista hi ha encara un altre subsector força dispers actualment constituït pels qui podríem anomenar *sobiranistes essencialistes* (3.3), pel fet que defensen de manera integral la independència tot defugint qualsevol contingut social precís. No s'identifiquen, per tant, explícitament amb els interessos de les classes populars, de tal manera que no es fonamenten en l'estratègia independentista.

Aquestes set tendències (1.1, 1.2 / 2.1, 2.2 / 3.1, 3.2, 3.3) coexisteixen amb l'independentisme al si de les classes populars catalanes, disputant per tant a l'Esquerra Independentista la seva base social.

Davant aquesta realitat, la pregunta que cal fer és la següent: com es pot fer possible la conquesta de l'hegemonia social de l'independentisme al si de les classes populars catalanes? Aquesta és la qüestió fonamental que cal abordar i esforçar-se per a resoldre.

L'expansió de la base social. Criteris per a una tàctica de masses

L'expansió de la base social de l'Esquerra Independentista s'ha de fer, com sabem, a través de la pràctica social. Però, per a aquest

objectiu, cal treballar de manera adequada tant en l'àmbit de la *mobilització*, com en l'àmbit de la *propaganda*.

En l'àmbit de la *mobilització* cal tenir clar, per exemple, que per tal d'aconseguir una extensió adequada de les propostes de l'Esquerra Independentista és insuficient el que podem anomenar la "mobilització d'enquadrament", que es proposa de mobilitzar bàsicament la militància del mateix moviment i els simpatitzants. Per tal d'aconseguir l'evolució favorable dels sectors pròxims (com per exemple, els sectors de l'apartat 3, o sobiranista), cal emprar formes de "mobilització d'emplaçament", basades en el fet d'emplaçar sectors que habitualment no es mobilitzen amb l'Esquerra Independentista per tal que s'afegeixin a lluites davant de diferents reivindicacions que demanen un posicionament indefugible. El fonament d'aquesta pràctica no és altre que el pensament materialisme dialèctic entorn del tractament de les contradiccions socials, segons el qual, com sabem, l'avanç social es basa el coneixement i l'accentuació de les contradiccions.

L'emplaçament polític tot explotant les contradiccions no sols pot tenir com a conseqüència l'acostament dels sectors més pròxims o sobiranistes sinó que també pot dividir i fer perdre forces als regionalistes desplaçant alguns sectors cap a posicions més favorables a l'independentisme.

D'altra banda, en l'àmbit de la *propaganda* cal tenir clar, per exemple, que també és insuficient el que podem anomenar "propaganda de difusió", que és l'habitual. Per tal d'aconseguir una evolució favorable dels sectors pròxims, cal exercir una tasca persistent de "lluita ideològica", pràctica que permet d'arrabassar als competidors polítics aquelles i aquells militants dels moviments socials que es poden convèncer amb les argumentacions de l'Esquerra Independentista davant les diferents lluites i conjuntures que demanen una presa de posició clara.

Aquests criteris d'anàlisi de la tàctica de masses haurien de permetre d'abordar de manera adequada la posició de l'Esquerra Independentista davant les diferents iniciatives del present a favor del Dret d'Autodeterminació. Per exemple, podríem considerar, d'una banda, la CUA (Campanya Unitària per l'Autodeterminació) com a l'expressió de la *mobilització d'enquadrament* i de la *propaganda* que hem anomenat de *difusió* de l'Esquerra Independentista; i la PDD (Plataforma per dret de decidir) com l'expressió d'una *mobilització d'emplaçament* susceptible d'incorporar nous sectors a la lluita pel Dret d'Autodeterminació en la mesura que l'Esquerra Independentista exerceixi una tasca de *lluita ideològica* en la

seva propaganda de tal manera que influeixi en les bases mobilitzades per la PDD.

En tota tasca d'emplaçament, doncs, els diferents sectors implicats es disputen l'orientació dominant d'una mateixa acció, de manera que les tasques d'emplaçament demanen, com hem assenyalat, una tasca paral·lela i complementària de lluita ideològica. En el cas de l'experiència de la PDD, per exemple, ha estat important la tasca de clarificació i de prevenció contra possibles manipulacions d'ERC, empresa no sols per l'Esquerra Independentista sinó per la majoria de les persones i entitats organitzadores.

D'altra banda, cal recordar també que aquesta *pràctica de masses d'emplaçament i lluita ideològica* és la que han anat desplegant els sectors més dinàmics de l'Esquerra Independentista al llarg de les darreres dècades. Ja a la gran manifestació per l'Estatut de l'any 1977 l'independentisme hi va participar en un bloc que agrupava centenars de persones sota una lema independentista, i

«L'emplaçament polític tot explotant les contradiccions pot dividir i fer perdre forces als regionalistes desplaçant alguns sectors cap a posicions més favorables a l'independentisme.»

així va anar succeint en totes aquelles mobilitzacions en què l'independentisme pensava que hi podien acudir sectors susceptibles d'aproximar-se a les seves propostes. El moviment independentista ha combinat, al llarg de tres dècades, les mobilitzacions d'enquadrament (com les dels actes dels onzes de setembre, per exemple) i les mobilitzacions d'emplaçament (algunes convocades per organitzacions no independentistes, com ara la Crida a la Solidaritat de la primera època) i així, incidint arreu on es mostraven les contradiccions, ha anat estenent la seva influència social fins a convertir l'independentisme en un sentiment de masses cada dia més estès.

L'acumulació de forces cap a la Ruptura Independentista

L'extensió de la consciència independentista, que ha estat paral·lela a l'extensió de la consciència social, s'ha difós d'una manera especial al llarg dels darrers anys, de manera

que la consciència nacional combinada amb una consciència social favorable a la igualtat social, a la lluita ecologista, a la lluita contra la repressió, etc. han preparat les condicions per a una homogeneïtat important a nivell de masses al voltant d'uns referents nacionals i democràtico-populars que han estat el rerefons de sectors molt importants de les darreres grans mobilitzacions (com les que s'han produït contra la guerra d'Iraq, contra el transvasament de l'Ebre o del Xúquer, etc.); uns referents que prefiguren uns elements polítics susceptibles de prendre cos en forma d'alternativa política de masses.

L'MDT ha definit a la seva darrera Assemblea Nacional (maig de 2005) l'objectiu de la conquesta de la independència política com un objectiu tàctic que pren en la perspectiva immediata la forma d'una ruptura democràtica, conquesta política que consisteix a "canviar democràticament una font de sobirania aliena per una de pròpia, d'acord amb l'àmbit nacional" (v. Opuscle "Ara és el moment de la Ruptura Democràtica per la Independència", octubre 2004).

La forma social d'aquest canvi comporta una dialèctica fonamental que oposa d'una banda les forces democràtiques catalanes favorables a la independència a les forces estatalistes lligades als privilegis i prebendes de l'aparell de l'Estat.

Es tracta d'un procés conduït per les classes populars catalanes, però que incorporarà, en un moment avançat del procés, sectors de la petita i de la mitjana burgesia menys compromesos en el poder de l'Estat espanyol.

Així doncs, per la seva dinàmica, es tracta d'una ruptura de caràcter democràtico-popular perquè està fonamentada en la dinàmica de classes de l'independentisme que hem definit, és a dir, que comporta una ascensió social de les classes populars catalanes i un desplaçament del poder dels sectors de les classes dominants aliades al poder dominant espanyol. Es tracta, per tant, d'un canvi que serà formalment democràtic però que tindrà una profunditat social més o menys gran, d'acord amb la força que hagi aconseguit l'Esquerra Independentista al si de les forces que hagin arribat a la independència.

D'aquí la importància d'organitzar l'instrument polític per a dinamitzar la lluita de masses de les classes populars catalanes, és a dir, la Unitat Popular. Sense una Unitat Popular organitzada no hi ha cap garantia d'èxit de la lluita independentista, no sols perquè els continguts socials en podrien resultar disminuïts, sinó perquè les tasques i les mobilitzacions per a la conquesta de la independència mai no podrien tenir la força i la profunditat necessàries.

L'acumulació de forces per a la Ruptura Democràtica per la Independència pressuposa, doncs, almenys dos àmbits ben marcats d'incidència: l'àmbit de la Unitat Popular i el de la unitat democràtica independentista (el Pacte de Lizarra, seria, un exemple d'aquest segon àmbit democràtico-independentista).

Caldrà que no confonguem aquests dos nivells i que des de l'Esquerra Indepen-

dentista tinguem cura d'articular, de manera coherent i adequada, els diferents projectes i les diferents propostes.

Segons les nostres hipòtesis, en el moment present cal reforçar sobretot les propostes que serveixen per a articular la Unitat Popular (per mitjà de propostes com les CUP, per exemple, o les mobilitzacions unitàries dinamitzades per la CUA).

I cal també que anem donant suport a mobilitzacions que poden ser més socialment més àmplies, com ara les posicions crítiques davant el referèndum de l'Estatut d'Autonomia del Principat de Catalunya, o les diferents dinàmiques de suport a la lluita pel Dret d'Autodeterminació, etc.

Carles Castellanos

El desencontre: feminisme institucional *versus* feminisme revolucionari

El moviment feminista, que tradicionalment s'ha caracteritzat per ser un moviment autònom i dinàmic, ha estat parcialment engolit pel sistema. La igualtat home-dona ha passat de ser una demanda vinculada a les reivindicacions dels sectors populars a ser assumida formalment pel sistema de dominació actual. Aquest sistema, mitjançant el seu disseny social i polític, ha anat absorbint el feminisme i l'ha anat domesticat. Podem parlar, doncs, d'un moviment feminista oficial que ha acabat col·laborant plenament amb les institucions, les quals, a canvi, donen unes subvencions que garanteixen d'aquesta manera la continuïtat d'un *status quo*.

Les institucions, al seu torn, munten campanyes per demostrar la seva disponibilitat i sensibilitat envers les demandes feministes, preveuen pressupostos cada 8 de març, etc. I com és d'esperar, el missatge institucional s'esforça a dir que les coses canvien; a proclamar que la igualtat cada cop més és un fet real; a minimitzar la discriminació en el món laboral; a afirmar que tenim les mateixes garanties que un home; etc. El que és cert, però, és que la majoria de les reivindicacions nascudes del moviment feminista modern encara no s'han fet realitat.

Així, a mesura que aquest feminisme oficial ha anat col·laborant amb les institucions, també ha anat abandonant progressivament la seva presència al carrer i la denúncia de les causes que fonamenten i consoliden el patriarcat. En aquest sentit, ja no es cerca ni es combat

l'arrel del problema; ans al contrari, la seva funció a la pràctica ha esdevingut la de tapar forats i legitimar unes estructures de dominació històriques.

El feminisme és revolucionari, ja que els seus postulats i els seus objectius són revolucionaris. No podem obviar que la presa de consciència de totes les dones és un fet revolucionari en la mesura que incideix en el qüestionament unes normes socials històriques emanades del sistema patriarcal. Un sistema construït sobre la idea de la inferioritat de la dona enfront de l'home, que ens ha inculcat uns comportaments determinats pel fet de ser dones, que ens ha educat submissos i que, el més pervers, ens ha preparat per a ser transmissores de la mateixa ideologia que ens oprimeix.

És obvi, doncs, que el sistema patriarcal només pot funcionar amb la cooperació de les dones. I aquesta cooperació s'aconsegueix quan ajudem a perpetuar la idea de la divisió social en gèneres, quan acceptem la negació de la nostra pròpia història, quan tolerem la divisió i l'enfrontament entre dones i, sobretot, quan assistim dòcils a la discriminació existent a l'hora d'accedir als recursos econòmics.

Aquestes normes són per a totes les dones, de manera que posar-les en qüestió és començar a qüestionar el mateix sistema. És des d'aquest punt de vista que no s'entén aquesta complicitat entre el feminisme i les institucions, ja que aquestes darreres són els baluards del sistema dominant i per tant, participant-

hi, es legitimen les desigualtats actuals.

Davant d'aquesta realitat, entenem que és necessari transformar els patrons de convivència i desenvolupar una altra concepció del poder, de la política i de l'ètica. Per avançar en aquest sentit, és primordial l'existència de més col·lectius feministes de base que no depenguin de les institucions, que tinguin presència al carrer i que promoguin canvis reals actuant al si d'altres col·lectius que treballin per la transformació social.

No cal oblidar que com a feministes revolucionàries dirigim la nostra lluita contra un sistema opressor que no ens permet ser lliures. Un sistema imperialista que sotmet els pobles lliures a uns interessos econòmics, negant-ne la identitat i destruint-ne les cultures. Un sistema capitalista que ens explota com a treballadores i treballadors i que acumula riquesa d'aquest planeta en unes poques mans. Un sistema patriarcal, necessari, imprescindible a qualsevol sistema econòmic opressor, que divideix la societat en homes i dones, marcant unes jerarquies i unes diferències, donant com a resultat un món submís, desigual i competitiu.

Pensem que no es pot destruir el patriarcat sense qüestionar, denunciar i combatre tot el sistema d'opressió fruit del capitalisme i de l'imperialisme. La nostra aposta va, doncs, per l'autonomia i per l'autogestió com a forma de ser lliures en el pensament i en l'acció.

Dones del Sac

El gir a l'esquerra d'Amèrica Llatina

Amèrica Llatina: revolució, esperança, lluita i resistència, transformació social, rebel·lió indígena, inici de la fi del capitalisme... Aquestes són, sens dubte, moltes de les idees que ens passen pel cap quan atensem la mirada cap a aquest racó de món. I amb bons motius! L'Exèrcit Zapatista a Mèxic, el Fronte Sandinista a Nicaragua, la Revolució Cubana i la Revolució Bolivariana de Veneçuela, les FARC-EP i l'ELN a Colòmbia, l'MST a Brasil, les insurreccions indígenes a Bolívia i a la resta de països andins, les experiències d'autogestió a Argentina, els maputxes de Xile... Per tota Amèrica, de Tijuana a Ushuaia, trobem exemples que ens mostren un continent en contínua transformació, organitzant-se com mai fins ara per desfer-se del neoliberalisme d'una vegada per totes.

A nivell institucional, els últims anys han vist el triomf de diverses forces polítiques que històricament s'havien desmarcat de les opcions netament imperialistes i neoliberals. Les victòries d'Hugo Chávez a Veneçuela (febrer de 1999), Lula da Silva a Brasil (gener de 2003), Néstor Kirchner a Argentina (maig de 2003), Tabaré Vázquez a Uruguai (març de 2005), Evo Morales a Bolívia (gener de 2006) i Michelle Bachelet a Xile (març de 2006) són el reflex—més o menys fidel, depenent del país— d'aquests canvis socials profunds que tenen lloc arreu del continent.

Retòrica popular, praxi capitalista

A l'hora de la veritat, però, no tot és tan bonic. L'esperat canvi de rumb per part d'aquests nous governs s'ha ajustat i s'ajusta ben poc a les aspiracions de la classe treballadora. I és que, valent-se d'una certa autoritat (moral, si més no) entre les classes populars i manipulant descaradament els conceptes i valors utilitzats des de sempre per l'antiimperialisme, l'esquerra rupturista i l'indigenisme, la majoria d'aquests dirigents han aconseguit estroncar les esperances que milions de pobres hi havien disposat amb tota la bona fe. Amb la notable excepció dels governs d'Hugo Chávez i Evo Morales, la resta naixeren ja amb el vist-i-plau de les transnacionals i el capital financer. Posem-ne un parell d'exemples.

El poble bolivià en lluita per recuperar els seus recursos naturals

Lula o el paradigma de la hipocresia

Quan l'1 de gener de 2003 el *Partido dos Trabalhadores* (PT) assumia les regnes de l'estat més gran d'Amèrica llatina, la majoria d'intel·lectuals *progres* lloaren la inclinació humanista del nou president “dels pobres” i pronosticaren la imminència de la fi del neoliberalisme al Brasil.

No tenien en compte, però, que aquell PT que als anys 80 defensava l'abolició del deute extern, una àmplia reforma agrària, la socialització dels mitjans de producció i de la banca i la construcció d'una societat socialista basada en la democràcia assembleària¹, feia temps que no existia. La realitat era molt més crua.

Les majestuoses proclames a favor d'una reforma agrària gradual o l'impuls del programa “Fam Zero” van donar pas a l'ortodòxia neoliberal desenfrenada: augment dels tipus d'interès per atreure inversió estrangera especulativa, control de la inflació, austeritat fiscal, superàvit pressupostari, reducció de les despeses socials, enviament de tropes (humanitàries, és clar) a Haití, negociació d'un tractat de lliure comerç amb els EUA, pagament escrupulós del deute extern...

(Una dada: segons el professor de la Universitat de Campiñas, Eduardo Fagnani, el pagament de tres dies d'interessos del deute intern i extern consumeix el pressupost d'un any de Reforma Agrària.)

L'última perla de Lula ha estat la promulgació, el 2 de març d'enguany, d'una llei d'explotació forestal que dona via lliure a la privatització de 13 milions d'hectàrees de selves públiques (el 3% del total de l'Amazònia brasilera, equivalent a gairebé dues vegades el territori dels Països Catalans).

Durant el 2005, les denúncies de nombrosos casos flagrants de corrupció van ser la gota que va fer vessar el got: la popularitat del president (i del partit) va caure en picat i va provocar una desbandada tant de les bases com d'importants líders del PT, molts dels quals s'han agrupat per formar el nou *Partido Socialismo e Liberdade*.

Per la seva banda, el *Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra* (MST), l'organització social més àmplia del continent, creu que “el reflex més clar de la política econòmica adoptada, que conviu amb taxes d'interès bàrbares, és l'atur”. I afegeixen que “el quadre és dramàtic. La crisi no es limita a un problema polític-partidari. Toca intensament la qüestió ideològica, reflectida en l'absència de projectes, i submergeix el Brasil en l'abisme social”. La conclusió és clara: “el canvi no vindrà dels gabinets i palaus, sinó del poble organitzat i mobilitzat”².

La Revolució Boliviana

Bolívia és un exemple molt il·lustrador del “gir a l'esquerra” que té lloc a Amèrica

llatina. És l'Estat amb el major percentatge de població indígena del continent (un 75%) i un dels més pobres. Però també és un dels que aixeca més passions i esperances revolucionàries arreu del món. No n'hi ha per menys: el grau de conscienciació política i de mobilització social que ha assolit els últims anys és gairebé únic en el món globalitzat del segle XXI.

La flamant victòria d'Evo Morales i el seu particular *Movimiento al Socialismo* (MAS) n'és una expressió que molts dels que vam viure en primera persona l'última etapa insurreccional (maig - juny de 2005) vèiem inevitable, però que, no obstant això, no representa en si mateixa l'essència de la ja batejada Revolució Boliviana.

El neoliberalisme començà a fer estralls a Bolívia amb l'aprovació del *Decreto Supremo N° 21060* l'agost de 1985. El model keynesià s'havia d'acabar d'enterrar, raó per la qual calia aplicar una "Nova Política Econòmica" per controlar la hiperinflació. Tot i ser de llarg la principal font de llocs de treball, la reducció de l'Estat mitjançant la "relocalització" (acomiadaments massius) era fonamental per reestructurar l'aparell productiu i financer. No cal dir que els resultats aviat foren del tot satisfactoris per al capital: atur, gana i misèria.

A partir de 1994, Sánchez de Lozada, «Goni», va donar un pas més iniciant l'anomenat procés de «*capitalización*» (eufemisme de privatització desenfrenada). En pocs mesos es van privatitzar totes les empreses públiques; es van lliurar les reserves de gas del país (valorades en més de 100.000 milions de dòlars) a les petrolieres a cost zero; l'atur i el deute extern van augmentar encara més; i el deute intern de l'Estat amb entitats bancàries com BBVA o Zurich (filial d'Enron), es va disparar.

Tot això propicià que d'ençà de la "Guerra del Agua" del poble de Cochabamba l'any 2000 –la qual va acabar amb l'expulsió de la transnacional Bechtel–, els pobles indígenes, la classe obrera i els camperols prenguessin consciència política alçant la veu, un cop més, contra l'Imperi.

El descontent popular no va parar d'augmentar i cada cop eren més els que s'adonaven del problema de fons del sistema capitalista. De mica en mica, l'organització de la Central Obrera Boliviana, de les enormes confederacions de miners, camperols i *cocaleros*, *ayllus* indígenes, mestres i estudiants, i de les poderoses *Federaciones de Juntas Vecinales* (Fejuve) d'El Alto, avançava en solidesa i, sobretot, en coordinació.

El febrer de 2003, les mobilitzacions en contra de la imposició d'impostos sobre la renda als més pobres (la majoria) va deixar

més de 30 morts. Vuit mesos més tard, el poble es tornà a alçar contra la venda de gas als EUA. Goni va acabar renunciant i fugint a Miami, no sense abans assassinar uns 60 joves més de la combativa ciutat d'El Alto.

Carlos Mesa, el seu vice-president, assumí el poder el 17 d'octubre amb la promesa de canviar la Llei d'Hidrocarburs i de convocar l'Assemblea Constituent. El juliol de 2004 es va celebrar un referèndum enganyós sobre els hidrocarburs, que no plantejava la nacionalització del gas –la principal demanda de "l'agenda d'octubre"– sinó, entre d'altres coses, la propietat estatal «a boca de pou», que no només no significava cap benefici per a l'Estat, sinó que legitimava encara més les transnacionals petrolieres. El desembre de 2004, el MAS sorprenia tothom guanyant les eleccions municipals, i a principis de 2005 queia una altra companyia, l'Aguas de Illimani, filial de la companyia francesa Lyons.

Els canvis promesos no arribaven, les classes populars ja n'estava tipes i van tornar a esclatar: a partir del Primer de Maig i de "l'ocupació simbòlica" de la planta de gas d'El Alto un dia després, començaren les mobilitzacions, que s'intensificaren i s'estengueren per tot el país a mitjan de mes. Els bloqueigs de carreteres i camins, les barricades, les manifestacions i assemblees populars massives, els enfrontaments amb la policia i l'ocupació de plantes de gas d'algunes transnacionals duraren cinc llargues setmanes, i acabaren forçant la renúncia de Mesa... i de la resta de successions previstes per la constitució fins a l'última de totes. El president de la Cort Suprema va assumir el poder amb l'únic mandat de convocar eleccions abans de finals d'any.

La falta d'una organització política d'Unitat Popular, i la pressió de la burgesia i del MAS cap a una sortida institucional, van estroncar la via insurrecta. La consolidació de la naixent *Asamblea Popular Nacional Originaria* com a instrument de poder popular, la qual ja havia començat a crear comitès d'autoabastament i d'autodefensa, va rebre un cop dur. Però s'iniciava una etapa més en la lluita revolucionària del poble bolivià...

L'estratègia els va sortir bé, i el MAS va arrasar a les urnes. Evo president, un indígena al poder..., però la lluita encara no ha acabat. Només els sectors populars més moderats i part de les reduïdes classes mitjanes i burgesia *progre* donen suport incondicional a Evo Morales. La majoria de les masses

que sortiren als carrers veien més el MAS com un "vot útil": calia fer fora els polítics *vendepatrias* de tota la vida.

Per tal de portar-se bé amb l'oligarquia i el capital internacional, el MAS ha rebaixat totes les demandes populars. La nacionalització que demanava el poble al carrer no té res a veure amb la del programa electoral d'Evo. Tant ara com durant les revoltes, el MAS sempre ha parlat de legitimar les transnacionals petrolieres amb contractes nous que beneficiïn més l'Estat, però mai d'expropiacions, i menys encara sense indemnitzacions, que és el que demanava el poble organitzat (incloent-hi bona part de les bases del MAS).

Pel que fa a la convocatòria d'una Assemblea Constituent, aprovada a principis de març, aquesta no s'ajusta al que reclamen els moviments socials, ja que la forma d'elecció dels seus membres no té en compte la singularitat dels pobles indígenes, ni permetrà una representació real de la societat boliviana. Les Fejuve d'El Alto ja han trencat la "treva"...

El gir a l'esquerra d'un continent

Els dos exemples exposats, Brasil i Bolívia, ens mostren dues situacions força diferents tant pel que fa al tarannà del govern com pel que fa al nivell d'organització social i la incidència de la seva lluita, però coincideixen en un punt fonamental: la presa de consciència

Mobilitzacions a El Alto durant la primavera de 2005

de les masses, i la consegüent organització per a transformar la societat cap a una altra de més justa i lliure, es va generalitzant.

Com més va menys gent creu que els canvis puguin arribar “des de dalt”, i cada cop més gent posa fil a l'agulla per fer-ho realitat. I és justament aquest el “fantasma que ronda per Amèrica llatina”. Podríem parlar de les mobilitzacions contra l'ALCA (*Área de Libre Comercio de las Américas*) al Perú, Uruguai o Costa Rica; de la resistència dels indígenes de l'Amazònia equatorialiana i els de la conca de l'Orinoco contra les maniobres de les transnacionals petroleres

als seus territoris; de la defensa aferrissada des dels barris populars de les *misiones* del govern bolivarià; de les fàbriques recuperades a Argentina i de la força del moviment de desocupats (*piqueteros*)...

Podríem parlar de les nombroses experiències que no paren de sorgir arreu de la *patria grande*, i totes ens mostrarien el mateix: de mica en mica les multituds van escombrant les polítiques neoliberals que fins fa poc omplien el “*patio trasero* dels EUA”, tot adonant-se que això que sempre els havien venut com un pati, en realitat té forma de casa i que els toca a elles i ells de transformar-

la en una llar sense opressors ni oprimides, una llar que no sigui de ningú sinó de tothom.

Pau Comellas Prat

Notes

¹ James PETRAS, “¿A dónde va Brasil? y otros ensayos”, Editorial Hiru, Hondarribia, 2003, pp. 19 – 84.

² Secretaria Nacional do MST, “2006: Mucha lucha y movilización”, 06.01.2006 (http://www.mst.org.br/informativos/mstinforma/mst_informa106.htm)

18/98: La resposta solidària a la megalomania judicial

Que el poble basc trobarà entrebancs en la seva voluntat de construir un país lliure i democràtic és una constatació que evidencien molts dels esdeveniments que s'han succeït en els darrers temps. Coincidint també amb els pronunciaments dels representants més excitats de l'espanyolisme contra els drets dels catalans i catalanes en el context de reforma de l'Estatut –que demostren fins a quin punt el franquisme encara és viu en determinats sectors socials i polítics–, l'independentisme basc també ha rebut les ires del constitucionalisme addicte. Així, per posar-ne dos exemples, el Congrés que havia de celebrar Batasuna a finals de gener de 2006 va ser prohibit pel jutge Grande-Marlaska, i sis dirigents abertzales van ser cridats a declarar a l'Audiència Nacional espanyola perquè el mateix jutge els responsabilitza dels incidents ocorreguts durant la jornada de vaga política del 9 de març.

Però per sobre d'aquests fets plana permanentment, des del mes de novembre, el macroprocés 18/98, en el qual s'han processat més de dues-centes persones. Iniciat pel jutge Garzón, el 18/98 obeeix a la concepció policíaca i judicial del “tot és ETA”, és a dir, la consideració d'organitzacions i entitats independentistes o, senzillament, nacionals, com a satèl·lits d'una organització clandestina.

En el cas s'hi apleguen els sumaris oberts a diferents protagonistes destacats de la societat basca, com els mitjans de comunicació

clausurats *Egin*, *Egin Irratia* o *Ardi Beltza*; l'organització internacionalista Xaki; l'organització política Ekin; o la Fundació Zumalabe. Paral·lelament, a l'Audiència Nacional també s'estan desenvolupant els sumaris contra altres organitzacions basques com els moviments juvenils Jarrai, Haika i Segi; el diari *Egunkaria*, també clausurat; les Herriko Tabernas; les Gestoras Pro-Amnistia; o l'assemblea municipalista Udalbiltza.

En definitiva, són jutjades un conjunt de persones per la seva pertinença a determinades organitzacions –legals– i no pas per les seves activitats. I aquestes persones i organitzacions són relacionades amb ETA per la via de relacions personals que hom pugui mantenir amb militants de l'organització clandestina. O també com a conseqüència del reconeixement de la tasca d'aquestes organitzacions que fa ETA en les seves declaracions. O, sobretot, pel fet de compartir els mateixos objectius que l'organització armada, com poden ser una Euskal Herria unificada i independent. Aquesta vinculació que fan els jutges de l'Audiència Nacional espanyola s'ha de considerar com una vulneració de llibertats civils i polítiques bàsiques, com ara els d'associació o expressió.

La resposta basca

El fet que la persecució política afecti sectors diversos també ha afavorit la pluralitat i l'amplitud de la resposta que ha donat el poble

basc. La plataforma 18/98+, que segueix el conjunt de judicis i que es formà per sensibilitzar l'opinió basca i internacional respecte a aquesta agressió als drets civils i polítics, aplega personatges de diverses tendències polítiques, i també és transversal l'assistència als actes i la participació en les iniciatives de solidaritat. En la darrera manifestació, el 18 de febrer, s'hi podien veure dirigents de diversos partits i sindicats bascos, del PNB a Batasuna i de LAB a ELA, passant per EA, Ezker Batua, Aralar, Nafarroa Bai o el sindicat de l'ensenyament STEE-EILAS. També són significatius alguns dels actes promoguts per la Plataforma, com ara les xerrades informatives a les quals cada col·laborador local havia de convidar deu persones conegudes.

Aquest augment de les persones sensibilitzades per la repressió també s'explica perquè el missatge de la Plataforma 18/98+ és clar: els perjudicats per la retallada de drets són tots i totes les basques, estiguin o no vinculats a organitzacions abertzales. I això té un sentit polític clar en la conjuntura actual: els sectors que defensen una sortida dialogada i democràtica del conflicte entenen que, més enllà del projecte de país que pugui tenir cadascú, el marc de convivència ha d'estar definit per un reconeixement de drets –entre els quals, és clar, hi ha el dret de decidir, l'autodeterminació. La construcció nacional d'Euskal Herria té un primer combat en la reivindicació dels drets civils i polítics.

La solidaritat internacional

Com en tants altres episodis, el paper dels mitjans de comunicació és molt important. A Euskadi gaudeixen d'una pluralitat informativa —que aquests processos judicials volen atacar— que beneficia la informació contrastada i que, per tant, ajuda a entendre el 18/98 com el que és: un acte de megalomania judicial que esquitxa una part significativa de la societat civil organitzada. Des de fora d'Euskal Herria, cal que ens fixem bé en la informació que ens proporcionen els mitjans de comunicació. En el tractament periodístic d'aquests judicis ens podem, per exemple, fer dues preguntes: si es dóna veu als acusats i si queda clar de què se'ls acusa, en què consisteix el seu delict.

L'estigma associat a la lluita armada fa que totes les informacions que arriben del País Basc es mirin des d'aquest prisma, en què totes les accions judicials i policiaques s'entenen com la repressió a l'activitat d'ETA. Però ja hem vist que l'acció de l'Estat apunta més enllà de la "contrainsurgència militar". Una informació rigorosa ajudaria la gent a tenir una visió més aproximada a la realitat del judici, al seu abast social i polític, i de ben segur que serien moltes les persones que se solidaritzarien amb els encausats i encausades.

Als Països Catalans, l'Esquerra Independentista té la tasca de difondre aquests processos entre el nostre poble i de donar

suport solidari. La sensibilització contra la repressió té un sentit que, en aquest cas, va més enllà de la solidaritat internacionalista, ja que permet de conèixer el funcionament i la tasca política que compleix l'aparell judicial espanyol, amb el qual toparà qualsevol persona o col·lectivitat que vulgui superar una Constitució (l'espanyola, és clar) derivada del principi pseudo-religiós de la "unidad de España".

Ara hem parlat del País Basc, però podríem haver parlat de casos de catalans com l'Èric Bertran, què per demanar l'etiquetatge en català es va veure immers en

una persecució policíaca i penal que li imputava els delictes de "terrorisme" i "ultratge a Espanya". Sempre són escaients les paraules d'aquell pastor alemany, Martin Niemöller, que recordant la persecució dels nazis va dir: "Primer vingueren pels jueus, i no vaig dir res perquè no era jueu. Llavors vingueren pels comunistes, i no vaig dir res perquè no era comunista. Llavors vingueren pels sindicalistes, i no vaig dir res perquè no era sindicalista. Llavors vingueren per mi, i no quedava ningú que pogués dir res per mi".

Albert Botran

ERC i l'intent d'enganyifa d'un independentisme passiu

Josep-Lluís Carod-Rovira, president d'ERC, a l'article publicat a l'AVUI amb data del 15 de març proppassat "La pica i l'Estat", fa una exhibició del que en política és conegut com oportunisme, és a dir, un maquillatge ràpid d'imatge per a veure si així s'arreglen alguns vots, després d'haver fet tots els papers de l'auca intentant encaixar-nos dins Espanya, en els debats de l'estatut d'autonomia.

Senyors i senyores de'ERC: ara ja no n'hi ha prou de dir que s'ha de voler la independència perquè no hi ha més remei. Sigueu honestos: és un engany deixar-ho tot a la simple esperança passiva d'aquell dia en què hi haurà una majoria democràtica. Això és caure en l'inepte lema del "depèn de vostè" tan criticat.

Cal treballar, moure's, no limitar-se a parar el cove dels vots. En aquests moments, però, per a fer-se creure caldrà defensar el dret d'autodeterminació i mantenir una actitud mobilitzadora i combativa en el referèndum de l'estatut d'autonomia de les quatre províncies catalanes. El poble català s'ha posat a caminar, com s'ha dit, després de les mobilitzacions del mes de febrer passat.

Amb la simple passivitat i l'electoralisme ja no es pot enganyar ningú.

Han escrit en aquest número: Albert Botran, Pau Comellas Prat, Carles Castellanos i Dones del Sac.

La Veu del Moviment de Defensa de la Terra es fa responsable dels articles signats.

Composició: Pere Joan Sala

